

Naujienu Antroji Dalis

NR. 773

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XXI METAI

ALB. SVĖTELA

PAKELY

Aną saulėtą liepos pradžios dieną, apsukę gražų ratą Vidurinio Illinojaus platybėmis, saulei jau pagavus pamažiukais ristikis pakalnėn, ir mes paleidome pavadžius namų linkui. Tokia, mat, ypatinga diena, ir mes tad ypatingon kelionėn išsiruošę. Radijo pranešėjas atsipūsdamas skaičiuoja žuvusius. Kokią bangą neimi ir kur nesuki — tas pats. Surėš dūdomis kokį maršą, sudainuos tara-rai ir, jau sako, prašoko keturis šimtus. Jau atrėja prie penkių. Neduok tu, Dieve, dar ims ir penkis pasieks. O pranešėjai tai beveik tikri, kad pasieks ir dar pralenks. Tas mus ir gąsdina. Juk ne juokais visi rimti žmonės prieš šventes įspėdinėjo ir prašyte prašė, kad tik kad tik gražiai, kad tik atsargiai. Pamažiukais, apsidairant. Važiokite lėčiau — gyvenkite ilgiau. Dėl to ilgesnio gyvenimo tai, nežinia kaip pasakyti, nepasirinksi — bus kaip tau paskirta, tačiau užsimušti ir kitus užmušti — kažkaip neužviežu ir tiek. Todėl ir pasirinkome juokingai prastą maršrutą, griežčiausiai vengdami greitkelių, atsižegnodami autostradų, kreivom žvelgdami į haives. Mes vis šalutiniais, prastais ir nereikšmingais keliais ir vieškeliais, žvyruotais keliukais ir keliūtomis. Dulks veliasis kamuoliais, vištos karksėdamos puola į varnalėšas slėptis, katinas staigiu šuoliu įsikabina į pakelės medį, o šunys, palaidi ir priiršti, plėšosi visom tonacijom. Farmeriai ir visi šventadieniniai vairuotojai, išvedę iš gražų savo keturiodešimtseptintųjų metų mašinas. Jų motorai galingi ir savo garsais neužsileidžia kariškam džetui, sparnai ir šonai taip nuvaškuoti ir išblizginti, kad stačiai žabalina akis. Žinoma, jie tepripažįsta vienintelį važiavimo būdą, tai važiavimą kelio viduriu, kas ir suprantama ir pateisinama, juk jie, o ne kokie prašalaičiai to krašto viešpačiai. Prasilenkiant ar lenkiant iš priekio ar iš užpakalio, dažnai prisėina nerti į pakelės augmeniją, bet grioviai čia lėkšti ir visuomet apsieinama be pasėkų. Tokie atvejai visuomet palydimi širdingais šūkiams ir draugiškais rankų pasimojavimais. Iš karto pajunti krašto sielą.

Be New Salem ir Starved Rock, nieko ir nebūtų šiame kelyje atžymimo. Mūsų prakutę tautiečiai jau senokai šias, ką tik suminėtas vietas yra palikę skonio ir išteklių neturintiems, reiskia, atsilikusiems piliečiams. Mes aiškiai prie tų. Nė skonio, o svarbiausia — išteklių. Tad ir brazdame keliais ir

keleliais. Nors ir spigina saulutė, bet šiaurys vėjelis nenuteikia vienu pasispyrimu pasinerti į mėlynas bangas. Pakely pasitaiko tikrų ar dirbtinių ežerėlių su, tikėtumei, tyru vandeniu, pasitaiko upelių ir nemažų upių su žirniene sriubą primenančiu vandeniu, bet maudytis nesinori ir tiek. Tad važiuojame ir važiuojame toliau. Ir kadangi iš anksto suplanuota vengti greitkelių, kur turi lėkti išspraginęs akis ir nieko nematyti, tad šiuo atveju mes matome daug. Visą krašto charakterį ir grožį. Kadaisie pionierių ūkininkų išplėsta prerija šiandieną klesti kaip rasodininkas. Kiek kruvinų pastangų, kantrybės ir vargo įdėjo anų dienų žmogus, kibdamas į niekad nejudintą žemę, iki pavertė ją dirva! Jei jam neklūdė akmenys, tai jis negalėjo perlpti per amžių amžiais susiklojusius bizonų kaulus. O kaulų nesudeginsi, juos reikėjo išrinkti ir išvežti. Ir darbo rezultatai iš pradžių buvo gąsdinančiai menki. Kol nesupuvo pajudinta praamžina velėna, susipynusi kaip burliokiškas veltinis, joks daigas negalėjo jom įsikabinti. Net medžio. Ir tai paaiškina, kodėl tose srityse neaugo miškai ir, kad prerija bangavo kaip Didieji Ežerai, kaip jūra, kaip okeanas, nuo krašto iki neužmatomo krašto. Be pradžios ir pabaigos, vien žolė užlieta erdvė. Saulė iš jos kilo ir jom leidosi. Žolė galėjo būti iki kelių, iki juosmens, joje ganėsi visokie graužikai, nuo pelės iki bizono, jais mito, savo ruožtu, kiti grobuonys, kaip kajotės ir vilkai, čirpė, švilpavo, giedojo ir dainavo miriadais sparnuočių, nuo čikados iki fazanų — neperdėtai vadinamo prerijų monarchu. Ir prerija žygiavo pėsčias, vėliau jojo ispanų paleistu ir sulaukėjusiu, iš naujo prisijaukintu arkliu indėnas.

Medis atkilo vėliau. Kaip piktžolė braunasi išpurenton dirvon, lygiai taip atkeliavo medis, žingsnis po žingsnio užimdamas sau parankesnius plotelius. Medžiai, tai, žinote ne tokie kaip pas mus. Vis kažnokie klevai ir kleveliai, vinkšnos, topoliai, šunobelės, ažuolai ir ažuoliukai, nuo pakotės iki viršūnių apipinti nuodingąja gebene. Paliesi netyčia ranka ir paskui savačių savaitėmis neatsidžiaugsi pūliuojančiomis šunvotėmis išpiltas, nes čia, tau broli, ne mūsiškė dilgynė — nuodingiausia mūsų žolė, kuri tačiau, esant gerai nuotalkai, nekarta būdavo panaudojama kaip vaistas geresnei kraujo cirkuliacijai.

(Nukelta į 3 psl.)

M. Šileikis

"Šeiminkė" (Aliejus)

J. Vlks.

PIRMOJI PRADALGĖ

Anglijos sostinėje, Londone, veikiąs knygų Nidos klubas pasirodė su savo metraščiu "Pirmoji Pradalgė".

Ilgai galvota ir abejota, ar bus tęsėta toks leidinys išleisti; o jei išeis — ar galės kasmet pasirodyti. Gal tais sumetimais tas leidinys ir buvo pavadintas "Pirmoji Pradalgė".

Sprendžiant pagal šio pirmojo metraščio turinį, tenka nabejoti, kad jis susilauks skaitytojų ir tuo būdu galės pasirodyti kasmet panašūs metraščiai. Šios "Pirmosios Pradalgės" 374 puslapiuose sudėti šių autorių, beveik visų ne naujokų, kūriniai: V. Alanto, P. Andriušio, O. B. Audronės, B. Augino, M. Aukštaitės, K. Barėno, A. Barono, V. Bogutaitės, K. Bradūno, A. N. Dičpetrio, J. Gailiaus, V. Giedrio, B. Gražulio, K. Grigaitės, Dr. J. Griniaus, A. Gustaičio, A. J. Jūragio, K. Jurgelionio, M. Katiliškio, J. Kuzmickio, A. Mackaus, J. Mikuckio, P. Orintaitės, A. Rūtos, B. Rutkūno, D. Sadūnaitės-Sealey, L. Sutemos, V. Šlaito, J. Švaisto, J. Tininio, M. Vaitkaus ir L. Zitkevičiaus įvairūs kūriniai proza ir eiliuoti.

Metraštį suredagavo K. Barėnas. Abecėlės tvarka išrikiuoti visų tų autorių raštai.

Žinoma, ne visi vienodai vykusiai parašyti. Perskaičius, kiti jų su kūrinio paskutiniąja eilute dingsta iš atminties, nes nėra kas prisiminti. Ypač tokių

daugiau pasitaiko tarp eilėmis parašytų. Bet gausu, ypač prozų, ne tik gražumėlių įdomiai sumestų ir patraukliai skaitomų, bet ir tokių, kurie ne vien tik jausmus padilgina, bet ir sukelia įvairių minčių, įkryių, sunkiai sprendžiamų klausimų. Kitą perskaitai ir gailiesi, kad toks trumputis dalykėlis.

Čia neturima tikslo visų tų kūrinių apžvelgti ar juos vienaip ar kitaip įvertinti. O tik kaip kas, kas labiau metėsi į akis.

Labai gyvai ir esminius teatro scenos veikėjo Romualdo Juknevičiaus būdo bruožus palaidai prisimena Pulgis Andriušis, kuriam visoj jo kūryboj nepritrūksta, ir kas žodis — turi savo vietą ir prasmę. Skaitai tą 32 puslapių dalykėlį ir Romualdas Juknevičius lyg iš numirusių gyvas stovi prieš akis. Ir stebiesi, kaip autoriaus Pulgio Andriušio sugebėta trumpame kūriny tiek daug pasakyti! Pulgis Andriušis tikrai pastabus, iš keliolikos susitikimų su artistu R. Juknevičium pavaizdavo jį tokiu, kokio jo būta.

Antanas Giedraitis atpasakoja Rachelės gyvenimą, kuris karo metu susiklostė įvairiai ir siaubingai, bet ir karo ugnyje meilė nesudegė. Kūrinys ne tik patraukliai skaitomas, bet ir sužadina visokeriopų minčių ir nepamirštinas.

Algirdas Gustaitis penkiuose puslapiuose išklostė "Lenktinio Peilio" mažą nelaimę — nulūžo... Tai dvaro vežėjo naujie-

nų atpasakojimas ponui Tadu Linkui, atsilankiusiam savo dvaran. Al. Gustafis gabus su veide savotiška šypsena, sugėba ir apie didelius įvykius trumpai pasakoti. Perskaičius tenka gerokai pasijuokti, nors ir iš didelės nelaimės.

Lenktinio peilio nelaimė, — tai tik vežėjo pasakojimo pradžia. Peilis nulūžo belupant pono mylimiausią kumelę. Kumelė ir kitas arklys padvėsė dėl pervarymo važiuojant. O važiuoju skubomis, nes pono žmoną reikėjo vežti ligoninėn. Ponia buvo išsigandusi, nes kluonas degė ir kartu užsidegė ir kiti trobėsiai. Ponas teiravosi vežėjo, kaip ponios sveikata? O vežėjas atsako, kad ne kaip. Ponas klausia, ar ji dar ligoninėj ir kaip ilgai jai dar reikės gulėti? O vežikas atsako: Iki ponas parvažiuos!

— Tai jau ji sveika?, — klausia ponas?

— Ne, — atsako vežikas ir toliau klausia: kaip vežikas pastebėti?

— Nu, kaip persigando, matyt, tuoj gulė ant širdies, ant ko, ir mirė.

Ponas baro vežiką, kodėl šis iš karto apie tai nepasakė. Vežikas atsako:

— Nenorėjau poną nugaladinti!

Marius Katiliškis trumpai drūtai suėmė kūrinyj "Gėlės žmonos gimtadieniui" vienos naujakurių šeimos išsiskyrimą. Dalykėlis gyvenimiškas, kartu iškelia šeimyninio gyvenimo klausimą ir atsiskyrimo vieną iš priežasčių — vaikų negimdymas, kas sudaro šeimos pagrindinį tikslą. Vyro būta gobšaus, linkusio pralobti. Samoningai nudelsė tą šeimos tikslą. Žmona geidė kūdikio. Tas nudelsimas savaip paveikė žmoną. Išėjo taip pat uždariauti. Čia susipažino su Tommy Brown. Susigyveno ir Stepono Vingilio žmona Gražina tapo nėščia. Vyru prisipažįsta. Vyras nudžiungia išgirdęs tokią naujieną. Džiaugsmu netveria. Jau buvo praradęs viltį susilaukti prieauglio. O čia, — šė tau! Skuba žmonai gėlių nupirkti. Ir . . . tą pačią dieną, kada Steponas Vingilis turėjo įteikti žmonai gėles, atsilankė nelauktas svečias Tommy Brown. Čia jis Gražinos vyru pasisako, kad su Grace, tai yra Gražina jau sutvarkė atsiskyrimo reikalus ir po poros savaičių bus vestuvės. Gražina pasisako, kad vaiko tėvas esąs tas pat atėjęs svečias. Visa taip įvyko netikėtai, nelauktai ir be jokios dramos. Tiesa, Steponas Vingilis sūsišaudino.

Žmona jam tarė:

— Nesinervuok, Stepai. Nebuvai tu jau taip blogas vaikas. Bet žinai, kad aš norėjau turėti vaikų. O su tavim nieko

neišėjo. Tommy yra mano būsimas kūdikio tėvas. Už dviejų savaičių aš ištekau už jo. Skyrybas ir turto pasidalinimą mes sutvarkysime . . .

Tai ir visa! Jokio pykčio. Ir kyla savaime klausimas, kas kaltas? O kad taip buvo arba taip gali būti — jokių abejonių nekyla. Gyvenimiška, nors kaip ir nežmoniška . . .

Tai dalykėlis, kuris sukelia daug visokeriopų minčių ir ilgai iš atminties nedingsta. Jau vertas mėtraščio "Pirmoji Pradalgė" pasirodymas vien dėl šio M. Katiliškio 18 puslapių dalykėlio.

O štai dar Petronėlės Orinitaitės apybraiža "Liepalotų Medynuose". Puikus, jausmingas Zanavykijos sodybos aprašymas.

"Iš už toliausių tolių, iš už tūkstančių varsnų — atsigrėžiu šiandien į tą mielą sodybą, kuri vis tebežydi tebežaliuoja mano širdy, nors dabar ten — vien griuvėsiai ir nykuma, vien gaudūs šešėliai buvusios gyvybės, juokų ir linksmybių."

Tais žodžiais paryškinta įgimtas prisirišimas prie savo gimtos žemės, prie savos sodybos, kaimo, viso krašto ir visos tautos. Čia ir glūdi patriotizmas! Tas tyras patriotizmas, kuris jokiomis vertybėmis nenuperkamas, nepanaikinamas.

Pavergtoje Lietuvoj maskviniai komunistai mėgsta prikaišioti lietuvių išėivijai, ypač naujakuriams, kad jie menamai todėl dedasi dideliais patriotais ir remia kovas dėl Lietuvos išlaisvinimo, nes nori gražinti turėtą savo padėtį, turtus. Lygiai panašų priekaištą galima prikišti maskviniams komunistams, Lietuvos okupacijos pakalikams, jos rėmėjams, nes jie nenori išsižadėti turimų tarnybų, gerų butų nusavintuose namuose ir kitų gyvenimiškų lengvatų.

O tikrumoj nežiūrimi ryšiai išėivijos, bent jo žymesnę dalį riša su gimtąja žeme. Nors tos buvusios sodybos griuvėsiais pavirtusios, nors gyvenimas ten nykus, bet jos mielos ir širdy vis tebežydi. Nors išėivijoj daug kas gerai įsikūrė, bet negali nusikratyti to jaus-

Jaunų mergaičių mėgiama medvilnės lengva suknelė, tinkanti vasaros karščiams.

APIE PIETNEMUNIO LIETUVIUS

Lietuvių atžvilgiu Rytprūsiose beveik visi vokiečių mokslininkai dabar ir praityje buvo šališki ir tendencingi. Jie mažina lietuvių skaičių ir nuosimintį, arba, kaip hitlerinės epochos metu, lietuvių ten beveik visiškai neranda.

Iš tikrųjų kraštas nuo gilios senovės yra prūsiskas ir lietuviškas. 18-tame šimtmečiuje lietuvių gyvenamą plotą atsiakraustę vokiečiai kolonistai yra tik atėjūnai. Turint tai omenyje, visgi atsiranda vienas kitas mokslininkas, kuris nenori, bet faktinai ir negali paneigti lietuvių buvimą Rytų Prūsijoje.

E. von Trautwetter'o veikale "Etnographisches ueber die Litauer und alten Preussen", Dorpat 1851 m., vienas tokių vokiečių mokslininkų, Mieleke, rašo, kad lietuviai gyvena Klaipeidos, Tilžės, Ragainės, Labguvos ir Įsrutės apskrityse. Klaipeidos apskrityje gyvena vieni lietuviai, Tilžės apskrityje ir palei sieną 20 lietuvių kaimų atitenka tik 1 vokiškas.

Bet ir Mielkes žinios, greičiausiai, bus nepilnos, o tai todėl, kad tuo metu lietuvių gyventa iki Karaliaučiaus. Įrodymas — tai paskutiniųjų laikų laikraštis "Tilžės Keleivis", kuris dar prieš Antrąjį Pas. Karą turėjo skaitytojų iki Karaliaučiaus. Taip pat lietuvių pabėgėliai iš Vakarų Lietuvos ir latvių pabėgėliai iš Kuršo, kurie 1944 m. vežimais pravažiavo Rytprūsius, gali paliudyti, kad sutiko lietuviškai kalbančių iki pat Karaliaučiaus.

Pagal Vokietijos švietimo valdybos pranešimą 1917 m. Tilžės apskr. buvo 4000 vaikų mokyklinio amžiaus. Iš jų 1500 kalbėjo lietuviškai ir vokiškai ir tik 900 vien vokiškai.

Tremties metu, Vokietijoje, susirašinėju su Dr. Vydūnu. Jis man parašė, kad dar 1937 m., nežiūrint hitlerininkų persekiojimų, lietuviškos pamaldos buvo laikomos Tilžėje, Ragainėje, Labguvoje ir kitur.

Mag. hist. K. Stašans, Long Branch, N. J.

(Lietuvos Pajūris Nr. 1, (17))

mo, kad vis dar ko tai trūksta. O trūksta savo gimtos žemės, tų jaunų dienų ten praleistų, tų kaimynų, su kuriais kartu gyventa ir tos visos šalies, į kurią siurbte įsisiurbusios anos ten praleistos dienos. Ir ta praėitis širdy šaukte šaukia bent atlankyti savo "Liepalotus" medžiuose paskendusius.

Ir dar štai Juozo Švaisto "Vaižgantas apeliuoja į auditoriją". Verta perskaityti ir kartu daug ko prisiminti! Prisiminti ir sustojus pagalvoti. Anais Lietuvos nepriklausomybės metais kūrėsi ir kūrė visi. Taip reikėjo ir taip turėjo. Nebuvo kas ką pavaduoja. Ir Tūmas-Vaižgantas kūrėsi į docentus ir kūrė, kad kitiems padėti kopti į mokslo viršūnes.

Tikrai džiugu, kad mėtraštis "Pirmoji Pradalgė" pasirodė ir linkėtina, kad ji neliktų paskutinioji.

RUONIAI LEDUOSE PASIDARO LANGUS

Kiekvienas padaras turi protą

Kai kurie ruoniai (Phoca dis-pida) daro leduose ventiliacijos angas, kurių skersmens pakanka nemažam gyvūnui pralsti. Šios angos išlieka, ledui pasiekus net 2-3 m storio.

Iki pastarojo meto nebuvo aišku, kaip ruoniai padaro ir išlaiko tas kvėpavimo angas. Buvo galvojama, kad jie gręžia angas priekinių galūnių nagais, visam jų kūnui smarkiai sukantis. Gyvūnai tarytum išgręžia į ledą. Tačiau neseniai atlikti A. Pedersono tyrinėjimai ties Grenlandijos krantais paneigė šią klaidingą nuomonę. Paaiškėjo, kad ruoniai "langus" lede padaro vien kvėpuodami.

Jau rudenį kiekvienas ruonis ploname, netoli kranto esančiame lede padaro ištisą sistemą angų. Toje vietoje, kurioje ruonis nori padaryti kvėpuojamąją angą, jis atsistoja vertikaliai vandenyje ir prispaudęs snukį prie ledo, ima smarkiai kvėpuoti. Po kurio laiko pasirodo nedidelė anga. Reguliariai lankydamas visas jo padarytas skylės, jis ištirpina ant jų susidariusį ledą ir kaip galėdamas jas plečia. Iškritęs ir greitai augantis sniego sluoksnis jam padeda; po sniegu lengviau ištirpinti ledą kvėpavimu, o jau padarytos angos ne taip greit užšąla. Gyvūnas jas tiek praplatina, kad gali pro jas išlįsti ant ledo. Gatavas "langas" yra kūgio formos, kurio plačioji dalis atkreipta į vandenį.

Užsiropštes ant ledo, ruonis po sniegu nutiesia horizontalų tunelį, kuris yra savotiškas "miegamasis". Čia patelė atsi-neša jauniklius. Išgandinti žvėrys, garsiai pliauškedami, sušoka į vandenį. Reikia pastebėti, kad baltosios meškos dažnai aptinka kvėpuojamąsias angas po storu sniego sluoksniu, užkemša jas sniegu, o paskui jau letenomis apčiuopia bejėgius ruonius ir jų jauniklius.

Europos Lietuvis

DAUGIAU PREKIŲ IR MAISTO PRODUKTŲ PASIRINKIMUI DABAR

Siųskite pinigus į USSR

Tegu jūsų mylimieji patys pasirenka.

PILNAI GARANTUOTA. TURI BANKŲ DEPARTAMENTO LEIDIMĄ IR APDRAUSTA IKI \$20,000.00.

Mūsų firma yra VIENINTELĖ, kuri visada siuntėjui persiunčia gavėjo pasirašytą KVITA. Pristatoma per 2 savaites. Jokių atskaitymų.

Vertė: 9 rubliai už \$10.00.

Persiuntimas: iki \$30.00 — \$2.75, virš \$30.00 — 10%.

GRAMERCY SHIPPING INC.

744 Broad St. Newark, N. J.

Prašykite katalogų angliškai arba lietuviškai.

GRAMERCY SHIPPING CO.

118 E. 28 St., New York

MU 9-0598

Isteigta 1945 m.

Atidara kasdien 9—5:30;

Liepos ir rugpjūčio mėn. uždaryta šeštadieniais.

VISI LIETUVIAI, KAIP PAVIENIA, TAIP IR ORGANIZACIJOS, DRAUGJOS — PAREMKITE SAVO AUKL. MIS "NAUJIENU" MAŠINU FONDA. JUSŲ SKUBI AUKA PASPARTINS "NAUJIENU" TOBULĖJIMA.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WELLOW SPRINGS, ILL.

PAKELY

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

Taigi. Tų miškelių dabar visur, kur tik mesi akį. Vienok toji akis pasiilgsta tikrojo miško. Pasiilgsta eglės ir pušies, beržo ir juodalksnio, pasiilgsta medžių, sudarančių tikrąjį mišką. Nes mišką mes suprantame kaip siuntančios audros debesį dideliu greičiu artėjantį į tave. Tu išskęsti rankas ir puoli jo glėbin, panirdamas iki pažastų niūniuojančiomis ramybėmis ir pavėnėmis. Ir miškas iš tolo tave guodžia ir visus dirksnius nukreipia palaimos link. Ir stovint regimoj vietoj matai, kaip tave juosia horizonto lankas, mėlynas, įtvilkęs ilgesiu ir melancholija, be jokios vilties iš to rato išėiti, tačiau geidžiamas ir mielas, kaip susigrąžinami namai.

Laukai laukeliai, nesvietiška laukų platybė, paversta našiais ir derlingais ūkiais. Su puikiais trobesiais ir tvirtomis žemės dirbimo mašinomis, su galvijų bandomis, socialiai edrinėjančiomis dovilų ir lucernos užtvarose. Farmeris įsėdęs ir susodinęs gausią šeimyną blizgančiomis mašinomis, pasileidžia viduriu kelio lankyti kaimynų, ne motais nebeprisimenama, kaip žudėsi jo protėviai lauždami jaučių jungo traukiamą žagrę, kokias piramides krovė iš laukinių raguočių kaukuolių. Šiandien juk viskas pasikeitė — regimi tik ilgų metų darbo vaisiai ir užmirstama nueitasis kelias. Gal taip ir reikia, nes ko gero daugeliui atimtu norą siekti ko nors geresnio.

Mes patenkinti pažintimi su ūkininkais. Mes negalime atsistebėti kukurūzų vešlumu, vykdamis sritimis, kurios įeina į garsiąją kukurūzų juostą. Tai augmuo, kurio nei javu, nei daržove nepavadinsi, ir taip pat nei žole, nei medžiu, nors suaugęs kukurūzų laukas sudaro rimto miško įspūdį. Tai jie išmuše Kruščiovą iš pusiausvyros. Bet ką tu padarysi, jei jis neauga kur jo auginti nemoka? Visiems darbams ir visiems reikiniams reikia savų, suprantančių rankų. Net baisu pagalvojus ką Amerika padarytų su savo kukurūzais, jeigu jiems duotų valią augti ir putotis! Tokią Kiniją ir Indiją prisiertų iki žiūkčiojimo ir dar visiems kitiems vargdieniams liktų. Bet, negalima vienam augalui per daug šakotis. Užtat valdžia primoka, kad tik farmeris neartų ir nesėtų. Problema sudaro per tekliai. Amerikai šitaip — juo didesnis derlius, juo blogiau. Tad nenoromis siūlosi linkėjimas — nedalingų metų.

Nors lietaus jau ketvirta savaitė nė lašo — kukurūzai žalsvai juodi. Jiems tik įkabinti šaknį, o paskui jau niekas nebesvarbu. Taip ir projektavo Kruščiovas apie savo Kazatkstaną. Tik ką mes padarysim, jei jam nieko neišėjo?

Kelionė, apsalusi kukurūzines svajones, jau artėja į galą. Šeštasis kelias mus prives prie vienos pietvakarinės autostrados, kuri, savo ruožtu ilies miesto upėn. Dar laiko pakankamai, tad nesukubėdami ir dairo-

mės. Pasiutusiai gražu! Lyg tyčia, miestui artėjant, terenas išvysto kuo imantresnes formas. Mes nejučiomis atsidūrėme aukštumoje ir į visas puses nuolydis toks ramus ir taikingas. Kalvų gūbriai nuvilniuja, lyg ranka nuglostyti. Vienoje vietoje prasišauna aukštesnis gubrys, ir jis man primena Šarrijos kalną, koks jis matomas, sakysime, važiuojant nuo Nevarėnų į Sedą. Bet kai privažiavome tą raganų kalną, jo kaip ir nebeliko. Tik aukštuma, dominuojanti kelioms dešimtims mylių ploto.

— Žiūrėk, o kas čia toks! — sušuko vaikas, mums jau beišsukant iš ramios lauko kelių.

— Tikrai, kas čia tuose laukuose pastatyta? — parėmė vaiko žodį mama.

— Tai bus koks nors paminklas, žuvusiems už laisvę. Gal indėnui kokiam, o gal negruvi, kokiam, o gal negruvi, šimtmečiui nuo jo išsilaisvinimo iš vergijos paminėti, — bandau susigaudyti padėtyje.

— Ne, ne, čia ne indėnui, o mūsų Dievui Kristui, — barasi vaikas. Ir gal teisingai, nes jo akys geriau mato. Mes tai jau savo senatvėje beveik apžabome.

Melsvai pilko akmens kolasas beveik saulę temdo, ir mes galvas atvertę negalime atsistebėti. Tuo metu žvyra girgždinamas sustoja brangus kadilakas ir iš jo, kaip sulankstomas metras, išsineria aukštas vyras, ranka prilaikydamas texasietšką skrybėlę.

— Hello! Kaip jums patinka šis dalykas?

— Mums tai labai patinka. O kaip jums?

— Ir man labai. O ar žinote, kas jį padarė?

— Iš kur mes galėtume žinoti?

— Jes, iš kur galėtute? O aš žinau, nes esu tos vietos patikėtinis. Tasai vyras, kurs padarė tą dalyką, yra lujan, ir jo vardas Rom, Rem arba Rey. Nežinau gerai, bet panašiai jis skamba...

— Lujan? Ar jūs nemanote, kad tai Lithuanian?

— O jes. Aš manau, kad tai tas pats.

Velnio akį, tau, tas pats — manau sau. O jeigu tamstytę pavadinčiau palioku, tai nesutiktumei ir tvirtintumei esąs Polish.

— O kito vardo ar neatsiminate?

— Kito? Taip. Jis, kažinkaip, Mozes, ar Mazola... Na, maždaug taip, kaip iš kornų spaudžiama alyva vadinasi...

Man jau beveik aišku, ir paširdyje knietį galūtinau užsitikrinti:

— Sakykite, mister, ar tasai vyras neturi kokios žymės ant galvos, ar ant veido?...

— Turi, žinoma, kad turi. Plaukų jam nebedaug ant galvos, bet užtat jis turi plaukų ant... na, kaip čia pasakius, — ir vyras su sombrero, paglostė savo smakrą.

Tad viskas aišku. Ponas užlaužė savo plačiabrylę, krito mašinon, ir ji tuojau pasinėrė žvyro ir dulkių debesį. Ir mes

Cedar ežero pakraštyje specialistai renka gražiausią Ohio valstijos moterį. Suvažiuosios gražuolės sustatytos eilėje laukia teisėjo akies ir įvertinimo. Į tą pačią eilę atėjo ir penkių metų mergaitė, besimaudžiusi ežero pakraštyje.

jau atatupsti traukiamės, su maitoti didingo reginio, staugaus ir puslaukinio susidūrimo su civilizuotu kaubojum ir visokių mįslių-mįslelių pilnom galvom. Ir vėl mašina, šiuo kart gelsvas statlon-vagen. Kyšteli ožio barzdelė ir iki ausų išplėsta šypsena. Piliētis nusikeikia bent trim kalbom iš karto, mus regėdamas, ir mes savo ruožtu neatsilikame:

— Ramojau, niekše, ar galima taip elgtis su senais bičiuliais? Statai piramides ir niekam nė čikšt.

Ramojus Mozoliauskas, ku-

rio tapatybė jau buvo atkurta pokalbyje su šnekiuoju kadilako savininku, aiškinasi ir suka kailį savo naudai. Girdi, jis bū-tų davęs visiems žinoti, tik norėjęs palaukti tinkamo laiko. Tam jis ir atvažiavęs pasitikrinti ar viskas sutvarkyta, kaip turi būti. Mat, statula pastatyta prieš keletą dienų ant masyvaus betoninio pamato, ant kurio uždėta dviejų pėdų storio akmeninė papėdė. Pamatas bus apverstas žemėmis, sudarant dailų kalnelį, taip, kad papėdė klosis tiesiog ant vejės.

— Ar tokios užmačios, ap-

Nauji muitai — senos kainos!

NEPAISANT TO, KAD EILEI DOVANŲ SOV. MUTAI PAKELIAMI NUO Š. M. LIEPOS MĖN. 1 D.

Visuomet stengdamiesi savo tautiečiams patarnauti, iki 1-mos rugsėjo siunčiame į Lietuvą vilnonius nertinius, skareles, medžiagas, avalinę ir t. t. senomis kainomis.

Naudokitės šia išimtiną proga ir paskubėkite kol dar galima pasiūsti giminėms ir pažįstamiems mūsų didelio pasisekimo turėjusius siuntinius:

V-3: 10½ jardų tvirtos gražios vilnonės angliškos medžiagos trims eilutėms tik už 55 dol.

N-4: 16 jardų sunkausi nepermatomai labai gražaus gėlėto nailono keturioms suknelėms, tik už 45 dol.

V-3 ir N-4 junginį tik už 91 dol. (susitauo pasiuntimo išlaidos).

SM: 3 labai gražius šiltus storus grynos škotiškos vilnos nertinius — cardigan; 6 kašmirinės vilnos skareles ir 6 itališko šilko skareles, tik už 65 dol. ir ypatingai vertingą: ZP-3, super velour medžiaga — 9 jardai šiltos ir švelnios vilnonės medžiagos mėl., rudos arba juodos spalvos trims (žieminiams arba rudeniniams paltams) tik už 60 dol.

SIŪSKITE UŽSAKYMUS NEDELSDAMI, REIKALAUKITE PAVYZDŽIŲ, RAŠYKITE:

BALTIC STORES LTD.

421 Hackney Rd., London, E. 2. Great Britain

Seniausioji šioje srityje lietuvių firma Anglijoje. Garantuotas ir greitas pristatymas!

verčiant žemėmis papėdę, nepakenks statulos didingumui?

— Nemanau, — tikina Ramojus. — Čia juk vaizduojamas Kristus — Ganytojas, pasispaudęs pažastin ėriuką, ir einantis per žemę. Per pievas, ganyklas, arimus. Be to, statulai parinkta centrinė vieta, dominuojanti aukštuma ir kapinės. Jos žvilgsnis nukreiptas į žemę, kurion atsigulti rinksis metai po metų vis daugiau ir daugiau.

— Taip, mes tikime, kad susirenkančiųjų niekad nepritruks. Ir stebimės naujų kapinių steigėjų geru skoniu ir pragmatyumu. Parinkti vietą, kurion atsigulti jau iš anksto apimta noras. O kaip tave, Ramojau, parinko tokiam neeiliniam darbui?

— Et, supaisysi, — degasi pypkę skulptorius ir vis pasisaugo, kad žiebtuvėlio liepsna nepagautų jo lietuviškos barzdelės. — Vienas kitas konkuršelis, tai darbai, anksčiau atlikti. Pagaliau, ir nepasakytiau tiksliai kas man pasiūlė ir kaip pradėjau dirbti . . .

— O darbo tai jau buvo užtenkamai. Aš neįsivaizduoju, kaip tu galėjai tokias akmens gausybes apdoroti . . .

— Ramojus moja ranka, suniekindamas mano kvailumą ir neišmanymą.

— Ranka, naudodamas tik kaltą ir plaktą, per tris metus nieko gero nebūčiau atlikęs. Dabar to nereikia. Ranką pakeičia mašinos. Jų amerikiečiai yra pasigaminę pakankamai. Duok modelį, ir viskas. Mano darbas — šešių pėdų molio lipnys, kuris kaip matote, atliktas penkeriopai padidintas, sekundės tikslumu melsvai pilkame akmenyje.

— Vaje, vaje, — mes tegalime padėjuot ir paskeryčiuot rankomis. O skulptorius, Ramojus Mozoliauskas, baisiai užsiėmęs savo pypkele, ir nuduoda, kad tokie darbeliai jam, tai tik maždaug, dalį pasipustyti.

Tikrumoje vienu atsipūtimu niekas nesiklosto. Teko pasidarbuoti Ramojui. Ir vaizdas vertas sustojimo. Kad čia tūkstančiai sustos ir susimąstys, niekas neabejoja. Keturiasdešimt tonų akmens, trinis dalimis sukrauti vienas ant kito. Kad ir kaip besipūstum, turi susiriesi savo menkystėje. Darbas savo mase ir didingumu primena Pirėcupio Motiną, atliktą lietuvių dailininko Gedimino Jokūbonio. Tik Pirėcupio Motina iškelta ant aukšto piedestalo, kad atsvertų lygumą ir ją supančius miškus. Ramojus tą žino geriau nebet kas iš mūsų, ir Pirėcupio Motinos sulaužtos rankos, jam tikras įkūnijimas žemiško sielvarto ir skausmo. Ramojus turėjo kitą užduotį, tačiau, neatitūkstąntį nuo žemės.

— Vieni atveju mes panašūs, — prasitarė Ramojus Mozoliauskas. — Mes gavome užsakymus. Tik užsakymai nelygūs. Aš esu komercinis dailininkas, kiek liečia čia matomą reikalą. Ten dailė suprantama kitaip.

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JULY 24, 1965

Trinidad Zoologijos sode liūtė su savo vaikais šildosi saulėje. Vietos zoologijos soduose liūtai labai noriai vešiasi. Trinidad sodo savininkai rengiasi pasipilnigauti jaunais liūtukais, kuriuos tikisi parduoti kitiems zoologijos sodams.

— Taip, — skubėjau įsikišti, — Jokūbonis berods Lenino premija tapo apdovanotas.

— Taip, patvirtino Ramojus. — Bet Amerikoje jis to nebūtų atsiekęs, nors kaip imantriai savo darbo rankas jis būtų sulaužęs.

— Tuo tikiu . . .
— Ką tu išmanai apie meną, jeigu drįsti taip kalbėti? — netikėtai lediniu vėju padvelkė mūsų mamos klausimas, visą laiką sugebėjusios išverti taurioje lygsvaroje.

— Aš nieko neišmanau apie meną, ar jis būtų Jokūbonio, atžymėtas Lenino premija, ar Mozoliausko, neatžymėtas niekuom. Tik žinau tai, kas mane nuteikia šventiškai. Galėjau važiuoti ir pravažiuoti pro šalį, ir niekas nebūtų aiktėlėjęs dėl to. Tiesa, kad atkreipė dėmesį statulos monumentalumas ir išskirtinai nuostabi vieta. Tai gal priklausytų pagyrimas naujųjų kapinių steigėjams, pasirenkant vietą ir pasikviečiant dailininką, tačiau, mes stovime statulos paunksmėje ir baramės. O jeigu baramės, tai yra dėl ko. Nes kitaip iš kur atsirastų kalbos? Mozoliauskas nelipdo savo dievaičių iš senų durų užraktų ir pasigavęs autogeno švirkštą nebando sulydinti iš seno laužo ko nors naujo. Visa naujovė būtų naujo vardo prikabinimas prie geležies laužo, savaimė skirto plieno liejykloms. Lygiai, kaip sutrupinti akmenys tetiktų, nežūrint kokiomis formacijomis jie būtų sugrupuoti, tik pelkių ir naujų kelių išpylimui. Kaip tau atrodo Kristus su avinėliu pažasty?

— Neblogai, neblogai . . .
— O man, tai net per daug gerai. O kaip tau, Ramojau?

— Man? . . . Jeigu žinočiau, tai pasakytiau . . .

Mes taip nieko ir nebežinome. Bet vistiek kažinkokia velniava užsikūrusi paširdyje. Gerai, nebekalbėkime. Atvažiuos kiti ir kalbės. Ramojus bus, gal būt, jau Kalifornijoje arba Arizonoje, o čia, įpieičiui Chicagos,

ANTIPASAULIS

Mokslininkai spėja kitą, nematomą pasaulį esant

Kurs laikas, kai mokslininkai kalba apie iki šiol mažai kam suprantamą galimybę, būtent kitą pasaulį, kurs gali būti egzistuoja lygiagrečiai su mūsų pasauliu, kaip, sakysime, žmogaus atvaizdas veidrodyje, tik tuo skirtumu, kad atvaizdas yra niekas, o tas kitas pasaulis — priešpasaulis arba antipasaulis (Anti - Universe) yra tikras, realus dalykas . . .

Skirtumas tarp mūsų pasaulio ir ano antipasauly, mokslininkų terminais aiškinant, yra toks, kad mūsų pasaulis susideda iš atomų, kuriuose pozityvūs branduoliai (positive nuclei) yra apsupti negatyviais elektronais, o antipasaulyje yra priešingai — negatyvūs branduoliai yra apsupti pozityviais elektronais. Taigi, visiškai priešingos dvi pusės, kurias sudėjus į vieną, nieko nelieka, kadangi plius ir minus sudėjus yra niekas.

Tai fizinei magijai suprasti duodamas toks palyginimas. Sakysime, susitinka kur nors erdvėse mūsų astronautas kokį nors antipasauly astronautą ir jiedu paspaudžia vienas kitam ranką, bet nespėję vienas kitą paliesti sprogsta akinančiu šviesos, karščio ir radiacijos žaibu. Jiedu abudu sutirpsta ir pavirsta grynai energija.

Šiai iki šiol tik teorijoje žinomi prielaidai, deja, naujausiai rimto dėmesio suteikė Kolumbijos universiteto fizikas Dr. Leon M. Lederman su savo

eis vienas po kito ir vienas po kito, ir kalbės tą patį ką mes dabar kalbėjome.

Jau graži popietė. Pilko akmens šešėlis gūla mūsų kelią.

Tegul bala, kaip susijaukė mūsų dienotvarkė. Išvažiuoime, kad ir netiesioginiai pabendrauti su ūkininkais, o pabaiga, akmeninio Kristaus su avinėliu, pažasty. Ir tas Ramojus su ožine barzdele.

moksliniais bendradarbiais. Jie atrado ANTIDEUTERONĄ, tai yra pirmąjį antimedžiagos (antimatter) atominio branduolio kompleksą. Deuteronas yra "kompleksas", sudarytas iš protonų. Kai fizikai galinguose atomų skaldytuvuose, kaip antai 33 bilijonų elektronų voltų sincrotone Brookhaveno Nacionalinėje laboratorijoje, Upton, N. Y., suskaldė atomus, jie pradėjo pastebėti, kad gautoji milžiniškoji energija pagamina lygias dalis protonų ir antiprotonų.

Dabar pagaliau rado ir antideuteroną, sudarytą iš antiprotonų ir antineutronų. Mokslininkai argumentuoja, esą, jei gali egzistuoti pasauliai iš protonų ir neutronų (deuteronų), lygiai tiek pat gali egzistuoti pasauliai iš antiprotonų ir antineutronų (taigi antideuteronų), o tai reiškia kitą tokį pat sudėtingą pasaulį, sudarytą iš antiplanetų, antikometų, antisaulių, antipasauly.

Parėjus iki tiek, kila naujas klausimas, kurį ir bando atsakyti Dr. Lederman, sakydamas:

"Nebegalima neigti speliojimu, jog yra kitas pasaulis — antipasaulis, kuriame gyvena protaujančios būtybės..."

J. Pr.

LIETUVIŠKA ŠEIMA

savo jaunąją kartą įrašydama nariais į Susivienijimą Lietuvių Amerikoje, bus užtikrinta, kad jaunuoliai suartės su savo tautos žmonėmis, dalyvaus lietuviškame veikime ir bus auklėjami patirotinėje dvasioje. Jei gu į Jus kreipsis SLA organizatorius, sutikit jį palankiai, nes jis turi gerus patarimus apdraudosi reikaluose. Daugiau apie SLA sužinosite, jei parašysite tokiu adresu:

LITHUANIAN ALLIANCE
OF AMERICA,

307 West 30th Street,
New York, N. Y. 10001

A. ZUJUS

IŠ LAIKRAŠČIŲ IR NE IŠ LAIKRAŠČIŲ

(Su komentarais ir be komentarų)

Parašas po nuotrauka: Kelių mylių atstume nuo sargybinių stovi JAV lėktuvnešis Boxer. Gilumas ir giluma, tylumas ir tyluma, daugumas ir dauguma, bet tik jau ne atstumas ir atstuma! Vienas šachmatininkas (ne lietuvis, bet ilgai gyvenęs Lietuvoje) sakydavo — tai buvo Ravensburge — “dabar aš pulsiu su visais jėgais ir su visais figūrais” ir “ak, koks čia buvo padarytas didelis klaidas!”

Illinois atviros p-bės įvykis gegužės 28-31. Anglų open šiuo atveju visai nereiškia “atviros”, o — jei jau! — tai viešos.

Po nuotrauka: Meisteris P. Tautvaišas susimąstęs prie vienos iš jo oponentų lentos. Žinoma, čia turi būti “prie vieno savo priešininko lentos.” Juk kiekvienas priešininkas žaidė tik vienoje lentoje! Be to, oponentas lietuvių kalba vartojamas tik prasme “prieštarautojas”. (Žiūr., pvz., kad ir prof. P. Skardžiaus Lietuvių Kalbos Vadovą).

James Laughlin, 46 metų, gyvenęs Skokie priemiestyje, iš Chicagos teismo gavo \$280,000 atpildą už netekimą trijų pirštų kairioje ir dviejų pirštų dešinėje rankoje... Atpildą turės užmokėti trys įmonės... Taigi, viena, neaišku, kas mokės: Čikagos teismas ar tos trys įmonės; antra, čia visai netinka ne tik žodis “atpildas”, bet net ir “atlyginimas”. Kad ir užrūstinus Anį Rūką, vis dėlto čia geriausiai tiktų kompensacija. Be to, ne kairioje, o kairėje.

Namų dauguma nėra apsaugota nuo musių, termitų ir skor pionų invazijos. Čia turi būti daugumas, nes dauguma turi kiek kitokį niuansą (žiūr. Liet. K. Vadovą). Žodis invazija — kad ir kaip būtų nuolaidūs — skamba juokingai, kalbant apie vabzdžius: juk tai ne sąjungininkų invazija 1945 m. Čia, tur būt, geriau tiktų antplūdis ar užplūdimas.

... žmonės, sulaukę 55-kių metų dar yra visiškai pajėgūs ir jokiū būdu nesijaučia, kad jau jie sulaukė “pensininko amžiaus.” Čia brėžte pabrėžiama neteisinga galūnė kių. O iš tikrųjų čia turėtų būti 55-rių (penkiasdešimt penkerių). Be to, nei viena, nei kita galūnė visai nereikalinga: 55 metų. Jei jau ta baisi forma “nesijaučia”, tai bent be “kad”: nesijaučia sulaukę ...

Iš vieno filosofinio straipsnio: Tačiau yra viena pagrindinė melodija, apie kurią vystosi visi kiti pradai. Čia turi būti melodija (kad ji kur, tą daktarą P. Skardžių! kodėl jis nepripažįsta melodijos?), o ką reiškia visas sakinyš — tai autorius paslaptis.

Tuoju po karo gimę kūdikiai pradeda ieškoti darbų. Sėkmės!

Iš viso pasaulio: Jackson mieste, Mississippi, vėl buvo suimti 71 negrų demonstracijų dalyviai. Jeigu jau naudotis nesuklastota lietuviškąja rašyba, tai turėtų būti Misissippi, o šiaip,

žinoma, Mississippi. Kodėl nukriausta raidė s? Perskaitęs žinutę, negalėjau suprasti: ar ten buvo suimti septyniasdešimt vienos negrų demonstracijos dalyviai, t. y. ar 71 reiškia demonstracijų skaičių, ar ten buvo suėmę septyniasdešimt vieną negrą, t. y. ar 71 reiškia suimtųjų asmenų skaičių. Kiekvienu atveju, visa žinutė — tai blogos sintaksės pavyzdys (anot vieno mano pažįstamo kalbininko).

Iš vieno biografinio pobūdžio straipsnio: Kai 1942 m. Vėlinių išvakarėse netikėtai mūsų studentų būrelis atradome Vilniaus Rusų kapuose Povilo Višinskio kapą... Čia netenka ginčytis: ne būrelis atradome, bet būrelis atradome. Būrelis atradome skamba ne geriau, negu susirinkimas nutarėme arba pulkas išžygiavome.

Lietuvės, saugokime savus vaikus! Iš tikro, plinta tikra žodžių savas, savasis epidemija! Tik labai retais atvejais vartotina savas, šiaip — savo. Čia dar kitas pavyzdys: Visi žmonės suauga kūnais, bet ne visi išsivysto į savais charakteriais subrendusius žmones. Šedeveras!

Admirolas Kuznetsov grįžo iš užmiršimo. Kodėl rašant lietuviškai svetimtaučių pavardes reikia jas būtinai “suanglinti”, nors jos — kaip kad šiuo atveju — ir neangliškos? Žinoma, turi būti Kuznecov (c vietoje ts). Žinutė iš Vasario 16 Gimnazijos:

... mokiniai ... 1948 metų gimimo laidos ... Vis dėlto, vaikai — tai ne knygos!

Iš (prieš keletą metų pasirodžiusio) straipsnio apie Lietuvos Dukteris: Bet skaitytojui šaltas ir trafaretinis “Lietuvos Dukterų” vardas, tikriausia, nieko daug nepasako. Aš nesigėdiju prisipažinti, jog visai nesupraūtu, kodėl Lietuvos Dukterų vardas šaltas ir trafaretinis. Čia jau autoriaus paslaptis. Toliau, lietuviškai visai neįmanoma pasakyti nieko daug nepasako. Čia turime netikusį vertimą iš anglų kalbos. Pavyzdžiui, angliškai galima pasakyti “I know nothing much (about something)”, bet lietuviška kombinacija “aš apie tai nieko daug nežinau” visiškai nepriimtina. Turėtų būti: “Lietuvos Dukterų vardas nedaug tepasako”, “aš apie tai nedaug teišmanau”. Aišku: jei nieko, tai negali būti kalbos apie “daug”. Juk negalima nei “nežinoti nieko daug” nei “nežinoti nieko mažai”!

Iš pagerbtuvių: Vakar buvo pagerbta daug iškilų asmenų. Kodėl mūsų rašeivos nutarė, kad iškilus (arba iškilas) tolygus žymiam, pasižymėjusiam, žinomam ar garbingam, tikrai nežinau: tai jų neliečiama paslaptis. Tuo tarpu (ir vėl tas piktas Liet. K. Vadovas!) iškilas arba iškilus visai nereiškia anglų “outstanding”, o reiškia savoką, priešingą įdubusiam, pvz. iškilas (arba išgaubtas)

Jackie Mayer, prieš tris metus buvusi JAV Grožio Karalaitė, ištėkėjo ir augina sūnų. Kartu sėdi josios motina, gana gražios išvaizdos besišypsanti moteris. Buvusi gražuolė seka Cedar Points, Ohio, kaip renkama šių metų gražuolės.

veidrodis. Taigi, lai gyvuoja dr. Margerio žodynas!

Kaip išsaugoti sveikatą:

... moterims reikia vengti karštų gėrimų — kavos, arbatos, cigarečių. Stiprus rūkymas ir karšti skysčiai daugeliui moterų padidina šilimos mušimus ir odos paraudimus. Jei neklystu, cigaretės — tai ne gėrimai, bet čia tik smulkmena. O stambena štai kur: hot drinks visai nereiškia “karštų gėrimų”, t. y. čia hot nieko bendra neturi su temperatūra; angliškai sako hot drinks, turėdami galvoje stiprius gėrimus. (Žiūr. pvz., Webster College Dictionary: hot 1. having or giving the sensation of heat; of high temperature. 2. pungent to the taste; biting etc.). Aš neabejojau, kad “karšti gėrimai ir skysčiai” — tai tik nevykęs anglų posakio hot drinks vertimas; o jei angliškame tekste buvo kalba apie sveikatą, tai aš ir vėl neabejojau, kad ten buvo turėta galvoje antroji hot reikšmė, būtent, pungent arba biting, t. y. aštrus, pikantiškas, kandus. Tai yra reikšmė, kurios lietuviškas žodis karštas neturi! Tad supratus lietuvišką žodį karštas taip, kaip jis tegali būti suprasas, sergančios moterys turėtų vengti ir karšto pieno! Pabaigai naivus klausimas: ką reiškia šilimos mušimai?

Apie debutantes: Kartu su aštuoniomis gražiomis lietuvių kilmės debutantėmis dalyvaus jų aštuoni išdidūs (proud) tėvai ... Čia pats autorius, tur būt, pajuto, kad — leidžiu sau taip pat pavartoti “gryniausią” anglo-lietuvišką posakį — su

žodžiu išdidūs something fishy; todėl jis (autorius) skliautuose paaikšino: proud. Aišku, čia nebvo, tikiuosi, nedemokratiškai išdidžių tėvų, o buvo tik savo dukrelėmis besididžiuojančių tėvelių. Taigi, dar sykį: lai gyvuoja daktaro Margerio žodynas!

Čikagos trupiniai: Lietuviškas žodis trupinys man patinka labiau, negu svetimžodis fragmentas. Todėl kai kada ir parašau apie trupinius, o fragmentus palieku ramybėje. Patariu autoriui taip pat ir trupinius palikti ramybėje, o vadinti juos “atlaūzomis” arba — jei leis p. J. Cicėnas — “skeveldromis”. Iš tikro, atlaūza, nuolauža (žiūrėk Liet. K. Vadovą) arba kad ir skeveldra geresni fragmento sinonimai, negu trupinys.

RECEPTŲ SPECIALISTAI

J. ir J. PHARMACY

ROBERT KOVERA
ARLENE AZUKAS

Jūsų registruoti vaistinėinkai

IMPORTUOTI KVEPALAI IR
MAX FACTORS KOSMETIKA

Sveikinimai gimtadienio, vardadienio, vestuvių ir įvairių sukaktuvių progai, linkėjimai greičiau pasveikti ir padėkos ir visokioms kitoms progoms kotėles lietuvių ir anglų kalba.
Mrs. Snyders saldainiai.

2557 West 69th Street
TEL. PR 6-4363AUKOKITE
NAUJIENŲ
MAŠINŲ FONDUI

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mrg. — LIETUVIAI SALESMONAI

LIETUVĖS BRANDA

(MOTERS JAUSMO, MINTIES IR VEIKSMO DARNOS PAGRINDAI)

Redaguoja gail. sesuo Ona Bosaitė, R. N., ir Anelė Kirvaitytė

Raštus ir klausimus siųsti:

ALVUDAS, 2319 W. GARFIELD BOULEVARD, CHICAGO, ILL. 60636

II METAI

Nr 10 (17)

VAIKŲ VAGIŠIAVIMO TVARKYMAS

Viena vagištavimui priežasčių yra neįsigijimas nuosavybės teisės jausmo.

Psichologinė tiesa.

Blogai esti tada, kai tiek tėvai, tiek mokytojai bei dvasiškiai ir visi su vaikais turi reikalingą žmonės nesti savo asmenybe pribrendę savoms pareigoms. Tokie iškreiptai supranta Biblijos raginimą "veistis ir daugintis" ir pripildyti žemę kaip jūroje smėlio... Mat, žmogus nėra smėlio grudelis — jam reikia ne vien tik sveikai gimti sveiką paveldėjimą atsinešant, bet ir SVEIKAI SAVO ASMENYBĖ — jausmus suformuoti, žinoma, sveiką kūną užlaikant ir protą reikiamai išlavinant. O tūli mūsų vaikų vadovai vis kartuoja vieną ir tą pačią nepilną tiesą — "Svarbu yra žmogaus gimimas Dievo akyse..." Žinoma, svarbu yra gimti, bet lygiai taip pat svarbu ne iš savo valios gimusiam suteikti jo kūno, proto ir asmenybės vystymuisi tinkamas sąlygas. Geriau negimti, jei dvasiniam ir kūniškam bei protiškam liūne tegali savo pagimdytąjį auginti. O kaip daug minėtuose liūnuose dabartinių naujagimių atsiduria — nė lietuviškos aplinkos neišskiriant! Mūsų apkalbomis persunkti pokalbiai, suėjimai ir net spauda! Mūsų krikščynos, pakasynos bei įvairiopo pašaipytuvės bei sutiktuvės — net iš visuomenės lėšų pragyvenančiųjų parengimai esti laisvomi svaigalais ir rūkomis daugiopą negalę mums nešančiu tabako. O kur dar mūsų vengimas pamokančios bei jausmus atgaivinančios knygos-žurnalo bei kitokios spaudos! Taip mes ir ugdome į save dvasine nesveikata panašius pagimdytuosius. O norime rikiuotis į visuomeniškų žmonių eiles! Nemiegojami mes sapnuojam taip besielgdami! Už tai ne vienam per anksti nutrūksta gyvenimo siūlas, pačiam gyvenimui dar nepėjus žmonišku tapti.

Viena žmogaus nevisuomeniškumo apraiškų yra jo įpratimas nuo mažens vagištavimui. Suaugę net ir asmenybe nesubrendę žmonės pajėgia vaiką kūniškai pagimdyti, bet tokie nepajėgia jį visuomeniškumui išauginti. Tokie tik veisiasi, bet žmoniškumas jų aplinkoje nyksta. Mat, jie net nežino, kad sveiką vaiką pagimdyti dar tėvų pareiga nesibaigia. Taip pagimdytą ir reikia savu sveiku pavyzdžiu — jokiū būdu ne kuo kitu — išugdyti visuomeniškumui žmogumi — tai yra, sveiku kūnu, protu ir jausmais asmeniu. Žmogus turi ne kažinuku ar lokiū užaugti, bet pilnutine asmenybe. O jis tokiuo nuo pamokslų bei nuo iš tinkamo

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JULY 24, 1965

žmogaus brandinimo pašaipų (tokių dalykų pilna tulos spaudos kultūrinuose prieduose — sic!) neišaugsi! Žmogaus visuomeniškėjimui reikia vieno, bet brangiausio žemėje dalyko — reikia žmogui žmoniškėti padedančių PASTANGŲ. Daugieropas blogumas gaunas tada, kai žmogus nesti žmoniškai auklėjamas.

Susikimšimas — vagištavimui mokykla

Visi šiandien juntame, kaip mažai čia tūlas augantis jaunimas turi atsakomybės jausmo. [Tokie suaugę nepasikeičia — jie kitą žmogų, įskaitant tėvą, motiną, kaip jie išmeta motiną, vien tik už daiktą laiko; jie juos savo aplinkoj tol pakenčia, kol šiokių-tokių naudos iš tėvų turi. Tokie vaikai lygiai taip išmeta tėvą, motiną, kaip jie išmeta susinešiojusią kėdę ar puodą. Nė nemėginkite tokiems pamokslauti — juos reikia auklėti nuo dar negimusių pradėjus — reikia dar ir suteikti tinkamas tokiems vystymosi sąlygas. Tik savu pavyzdžiu mes galime ant šios žemės gražinti tėvams pagarbą — mums reikia tinkamu elgesiu užsiauginti pilnutinius žmones, o ne žmogaus oda apsidengusius žvėris!]

Nesubrandinę savos asmenybės žmogus gali būti baisesnis už plėšriausią gyvulį. Šiandien mes visi nuo tokių žmonių namus rakina — ne nuo gyvulių mes taip darom. Nesubrendę jausmais, bet kūnu stipriu tapę žmogus yra pragaištingiausia jėga pasaulyje. Tokie visus karus kelia, visus nelaimes žmonėms atneša ir naujus žvėriškus žmones augina. Tokių nužmonėjusių tėvų užauginti vaikai nepajėgia gerbti nei savos nei artimo nuosavybės; pagaliau nustoja gerbti ir brangiausią žmonės pasaulyje — tėvą. Imama ne tik svetimas turtas negerbti, bet ir savo bei kitos gyvybės neboti. Taip ir užvirė žemės pragaras nebrandaus žmogaus kurstomas įvairiopa.

"Iš kur tas žmogaus nužmogėjimas rados" — paklauskite vieną. H. M. Tiebout ir M. E. Kirkpatrick iškelia sekančią aplinkybę vedančią vaikus į nuosavybės negerbimą — į vagištavimą, — tai stoka nuosavybės jausmo. Šitokio jausmo neįgaunama iš mažens tada, kai susikimšus gyvenama. Vaikai auginami sausakimšai prisigrūdusių žmonių butuose bei gyvenvietėse turi labai mažai privatumo — kartais jie jo visai stokoja. Tas nuolatinis tyrini-

Ar tokius vėžius lietuviai valgė Union Piere? Vaizdelyje matome Air France aviacijos lėktuvo patarnautoją, japonę, su 28 svaru Aliaskos vėžiu, vadinamu "vėžių karalium". Beje, toje prancūzų oro linijoje Paris-Tokio keleiviai maitinami tik "vėžių karaliais". Gal sekančiam vėžių baliui importuoti vėžius nebe iš Australijos, o iš savo Aliaskos?

masis bute su kitais — tas nuolatinis kambario, lovos, rūbų bei žaislų dalinimasis su kitais — tėvais ar giminaičiais gali sutrukdyti vaikui išvystyti atsakančią nuosavybės jausmą. Iš čia prasideda visos vagištavimų gaujos — nekaltinkim už tai žmogaus spalvos ar tautybės dėl nevisuomeniškumo kai kurių žmonių grupių. Vietoj niekus kalbėję, rašę bei darę — imkime patys žmoniškėti ir artimui eikime pagelbon reikiama: tada vagištavimas mūsų aplinkoj nyks kaip sniegas saulės atokaitoje. Tik imkime, saulės pavyzdžiu, kitus ir save žmoniškumu šildyti. Tokiam darbu, žinoma, atsakančiai reikia rengtis: dvasia, kūnu ir protu stiprėti.

Tik tėvų pareigoms subrendę tėvai pajėgs būti ne vien fiziniiais, bet ir jausminiais tėvais. Tokie tėvai išmoko vaikus nebūti savanaudžiais, patys tokiems nebūdami. Tokių tėvų vaikai iš savų tėvų išmoka dailintis visa savastimi su kitais. Tokie vaikai natūraliai laukia tokios elgsenos iš kitų. Už tai svarbu, kad visi tėvai savus vaikus tinkamai auklėtų. Iš čia kyla visuomeniškų tėvų gausos svarba. Už tai reikia visiems kultūrėti ir šviestis — tada gerai auklėjamų vaikų negadins kaimyno vaikai savu nesveiku pavyzdžiu. Tik taip visapusiškai brandinant žmogų galima bus išauginti svetimą ir savo nuosavybę gerbiantį žmogų — ne vagištą.

Saugokimės vagištavimui skatinančių aplinkybių

Pasitaiko tokios gyvenimo aplinkybės, kuriose vaikas išmoka nusiteikti taip, lyg jis turi teisę kito nuosavybę ne tik apžiūrėti be savininko leidimo, bet ir pasisavinti. Pvz., kai vaikas prašo pinigų — jam kartais patariama paimti juos iš motinos kišenės. Priešingai — pačio vaiko kišenės gali būti ištuštintos naktį kai daug žmonių susi-

kimšę gyvena — po to nepaaiškintus bei neprotestuojant esti nuskriaudžiamas vaikas: jis pajunta, kad nėra saugios vietos namuose jo nuosavybei. Arba vėl — vaikas gali pastebėti motiną tuštinant jo tėvo kišenes. Arba vėl — vienas tėvų atplėšia ir skaito kitam atsiųstą laišką. Ir taip be galo-be krašto savu netikusiu pavyzdžiu mes išmokinam vaikus vagištavimui.

Vagištavimui gydyti vienas vaistų

Jei vaikas ima vagištavimui dėl to, kad jis neįgijo iš mažens nuosavybės jausmo, tai jis turi būti išmokomas nuosavybės svarbos trejopai: žodžiu, pavyzdžiu ir sulaikymu nuo vagištavimo. Tik čia nepamokslaukim, bet dirbkim — reikia vaikui suteikti tokią aplinką, kurioje jis turės bent kiek privatumo. Net vargingiausioje šeimoje gali būti įsigijama spintelė ar dėžutė, kurioje vaikas savus daiktelius galės sudėti ir taip užlaikyti, kad be jo sutikimo nė vienas jo daikt negalės būti kito asmens paimamas.

Kaip gražiai auklėjo brandūs lietuviai tėvai — kartais net be raščiai — savus vaikus Lietuvoje: jie paskirdavo kiekvienam vaikui po odelę, po gabalėlį daržo, po dėželę triušiams auginti... ir taip ugdė vaikuose nuosavybės jausmą. Garbė ir padėka mūsų brandiems jausmais tėvams. Brėskime mes visi specialistų padėdami, kad taptume žmoniškesniais ir galėtume visokeriopa naudingais saviems vaikams tapti.

Pasiskaityti: Tiebout, H. M., and Kirkpatrick, M. E.: Amer. J. Orthopsychiat. 2:114,1932.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

BUY U.S.
SAVINGS
BONDS

WHERE YOU BANK OR WORK

MODERNININKŲ PRIETARAI

(Tęsinys)

Labai nuostabu, kad ypač dabar iš Draugo nuolat eina raginimai ir skatinimai kurti "savo laike", kai gyvename svetimame krašte ir mintame svetimame dvasia. Praeitį K. B. patarė gerbti tik tokią, kuri, pasak jo, esanti verta. Tačiau jokios vertumo sąlygos jis nereikalauja iš dabartinės kūrybos. Čia viskas jam verta vien dėl to, kad n a u j a. Bet ir ta naujovė dažnu atveju tik lygstama (relatyvi), o neretai tik grįžimas dar į gilesnę senovę. Pati kitokybė dar nebūtinai naujovė, kad ir kokia neįprasta ji pasirodytų. Tokios kitokybės sunku pasiekti net savo išorės, išvaizdos srityje. Jaunas bytnikas, užsiauginęs barzdą ar nesikirpdamas plaukų, jaučiasi esąs labai naujoviškas, nes ne toks, kaip jo tėvas ar šiojo draugai. Bet šiuo savo "moderniu" apsiželdinimu tūlas jaunuolis neišvengiamai seka savo senelio ar dar ankstyvesnio pirmtako pėdsakais, vedančiais vis giliau į praeitį.

Tik labai neįžvalgus stebėtojas negalėtų neįžiūrėti dabartinių paauglių didelio panašumo į anų laikų mūsiškius kaimo pusbernėlius. Jie beveik tapatūs ne tik apsirengimu, bet ir savo elgesiu ypač, kai laikydami rankas kelnų kišenėse, su cigarete dantyse, atsistoja iššaukiančia savo išvaizda: "Kas jūs man? Ką man galite padaryti?" O piemėnukai, kai mamos, jų ilgiau neaplankiusios, nenukirpdavo kelių savaičių plaukų derliaus, buvo visai panašūs į dabartinės civilizacijos paskutinį "šypsni" — bytnikus. Tačiau niekas tada Lietuvoje tų jaunuolių nelaikė "laiko dvasios" reiškiėjais, o tik vargingesniųjų tėvų, išauklėjimo stokojančiais, vaikais. Senieną griauti ar jos atsizadėti nesunku, bet, kai užsimoji ką nauja jos vieton patiekti — ir vėl kakta atsitrenki į dar labiau "suplėkusią" praeitį!

Ir meno kūryboje dabar patys vertintojai naujovinėms veikaluose pateisina primityvizmo apraiškas. Ši užmačia betgi vargu būtų galima laikyti laimėjimu ar dvasinių aukštybių atsiėkimu — greičiau čia tik protestas prieš tai, kas jau seniai sukurta. Meno pasaulyje vyksta platus, beatodairiškas, sukilimas ypač prieš klasinę kūrybą, neva neatitinkančią dabartinio žmogaus polėkiams, norint ją, anot dail. J. Pautieniaus, kepurėmis užpumpinti. Kai mokslinė pažanga veržiasi priekin, menai tuo tarpu atgal — į primityviškumą. Pirminis žmogus kūrė grubiai, tik apgraihomis temą ar idėją apavidalindamas, nes kitaip nesugebėjo. Dabartinis menininkas — išdaigininkas taip elgiasi klasiškumui priešgyniaudamas. Tačiau vargu kas galėtų įrodyti, kad senoji, vadinama tikrovinė dailė, nėra pasiekusi kūrybinių aukštybių ar filosofinių gelmių — lygiai kaip dabartinė naujoviškoji pakraipa negalė-

tų pasigirti tas gelmes sėkmingai iškakėjanti.

Dabar mieliau kūryba ir menų laikomi vad. pop, o "paskutiniu žodžiu" tapęs jau op "menas" arba net paprastas réksmingas, reklaminis įpakavimo piešinys, negu klasinė tapyba. O kai kas nors prasitaria apie perdėtą kūrybos "moderninimą" — tokiam išdidžiai atšaukama: "Tik palaukit, dar jums ne taip bus, kai pradės "kurti" mašinomis ir į darbą bus įkinkyti elektroniniai smegenys! šis prieštaravimas tarp protinių ar dvasinių gelmių ir "kūrybos" mašinomis aiškiai rodo, kad dabartinis žmogus-kūrėjas toli gražu nenusiteikęs idėjinų aukštybių siekti ar minties gilybių matuoti. Aptariant šių laikų žmogų, vėl ateina talkon A. Baltinis: "Visi moderniojo žmogaus padėties ir dvasios tyrinėtojai sutinka, kad šiame žmoguje yra didelė tuštuma ir didelės kultūros sunykimas".

Dabartinė kūryboje labiau prasimuša revoliucinis prieštaravimas, o ne idėjiniai siekimai, kaip mėgstama pasigirti. O kur griovyba, tuo pačiu laiku nebūtinai vyksta kūryba. Dažniausiai būna atvirksčiai: mūzos nutyla, kai bilda griuvėsiai, byra plytos ir kyla dulkės. Nuolat skatinant drąsiau užsimoti ir plačiau švaistytis, išjudinta griovimo jėga neretai sunaikina ir tai, ką pati yra sukūrusi. Modernaus žmogaus dvasinės nykumos nėra išvengęs ir menininkas-kūrėjas — šitai patvirtina nuolat kartojamas "naujų formų" jėškojimo reikalas. Tačiau formos privalo ką nors išreikšti, ką pasakyti, "apiforminti". Vien tik formos, kad ir naujausios, išradingiausios, bus tik išorė.

Iš tam tikrų pavidalų mes jauk atpažįstam daiktus; tačiau formos reikalingos taip pat idėjai, minčiai ar sielai apvilkti, kad ją galėtume pažinti, pajaušti. Formos tik pačia savo išvaizda bus vien daiktiskumas. Žinau, kad dažai ir linijos gali būti gambiai ir meniškai panaudojami. Tačiau kūrėjo uždavinys nėra vien medžiagą apdorojąs meistriškumas — kur kas svarbiau sugebėjimas parinkta forma išreikšti turinį, paskelbti ar pranešti savo dvasines išgales. O šito dabartinis menininkas, ypač abstraktininkas, atsako, tuo būdu vis labiau silpnindamas ryšius tarp savęs ir žiūrovo.

Kadangi prieš mano "garbinamos praeities" neva pelėsius K. B. iškišo Picasso ir Stravinskio kūrybinę jaunystę, ne pro šalį čia bus plačiau susipažinus su jau minėto W. Šlamo nuomone ir šiuo klausimu. Straipsnyje "Ar yra toks modernus menas?" "Stern'o" skiltininkas šitaip dėsto: "Naujoviškas menas (naujovinė tapyba, muzika ir literatūra) prasideda su atradimu, kad meno veikalas negalės norėti būti kuo kitu, kaip tik pačiu savim. Savo išdidžios puikybės viršūnių jis pa-

Dr. Sam Sheppard ir antroji jo žmona maudosi Clevelande, O. Jis kreipėsi į aukščiausią teisimą, kad panaikintų paskirtą bausmę už pirmos žmonos nužudymą.

siekia atradimu: meno kūrinyje yra nesvarbus — svarbus yra tik pats menininkas. Nuopuolis eina pats "l'art pour l'art" į l'art pour l'artiste".

Per kelis tūkstančius metų menas tarnavo. Buvo tapoma, komponuojama, rašoma didesnei Dievo arba tiesos ar žmogiskumo garbei. J. S. Bachui kūryba buvo savaime suprantamas, reguliarus ir patikimas dalykas, kaip kasdieninės maldos atlikimas. Ir rašoma buvo tik dėl tiesos.

19-tame šimtmetyje staiga iškilė mintis, kad Dievas esąs miręs. Ką tada turėjo daryti menas? Tarnauti negyvėliui? Dievui "mirus", reikėjo meno sąvoką iš naujo aptarti: jei menas nebegalėjo tarnauti, tai jis turėjo tik paties savęs norėti.

Bepigu, kad Picasso, Schonberg ir Joyce būtų tik juokingi (keistuoliai). Mūsų civilizacijai kaip tik nelaimė, kad šitie menininkai nėra juokdariai (kvailiai), o kūrybiškai pajėgūs. Kurgi glūdi nelaimė? Gi kaip tik čia, kad talentas tarnauja tik sau pačiam.

Naujovišką meną reikia apspręsti ne iš pašalio, bet iš jo esmiškumo. Mūsų nelaimė, kad tas asmeniškumas pirmą kartą vakarų kultūros istorijoje nori tik paties savęs. Aš žinau, kad Picasso, Schonberg ir Joyce yra didelių sugebėjimų. Čia aš ne tik nusileidžiu, bet ir žinau. Bet aš žiūriu ir nematau, klaus-

sau ir nieko nepagaunu. Aš skaitau ir nieko nesuprantu. O tačiau aš priklausu tam šviesuomenės sluoksniui, kuriam menas yra kuriamas, ir tam laikui, iš kurio šitos nukankintos ir kankinančios įžymybės išaugo (mano pabr. — Š.). Mums visiems atsitiko nemalonus santykiavimo (komunikacijos) sužlugimas: naujoviškas menininkas nebeturi tikros publikos. Ir tikroji katastrofa yra ši: jos (publikos) jis ir nebeneri (nepageidauja). Jis nori tik paties savęs... Ar menas, kuris nori tik paties savęs ir nenori mums perduoti jokio išsakymo (pranešimo) yra menas? O menas esmiška man yra štai kas: ar jis duoda mano civilizacijai (o tai reiškia mano paties gyvenimui) sugebėjimo pažinti ir vitališkumo? Jeigu to jis neteikia, tai jo (meno) nėra: jei menas nori tik paties savęs, tai civilizacijai jis nepageidaujamas.

Menininke matyti tik avangardininką, kaip ir spėti jį naudėliu esant, būtų siauro aki-račio miesčioniška pažiūra. Bet menininkas, kuris atsisako mums ką pranešti (paskelbti, įdėti turinio), pats save nusizūdė. Jei Dievas ir tikrai būtų miręs, tai visai tikras dalykas, kad su savim į karstą jis kartu nusinėšė ir meną") "Stern", 1961 m. Nr. 16).

(Bus daugiau)

PIRKITE JAV TAUPYMO BŪNUS

NELAUKITE — RYTOJ GALI BŪTI PERVELUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonių.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, INC.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: CEntal 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

American Bonding	Manhattan Fire & Marine
American Indemnity	Mercury Mutual
Casualty Mutual	Monarch
Fidelity & Deposit	National Union
Fire and Casualty of Conn.	New York Fire
LaSalle Casualty	Security Insurance
Gibraltar Insurance	United States Fire
The Hanover	Universal Insurance
Highway Insurance	Western Fire & Casualty
The Home	California Life
Interstate	

ST. JUSKĖNAS

KIPRO BIELINIO "TERORO IR VERGIJOS IMPERIJA SOVIETŲ RUSIJA"

(Tęsinys)

Nežinau, kodėl aš džiaugiaus nepasirašęs nuosavo mirties sprendimo" (196-207 p.).

Toliau knygos autorius Kipras Bielinis aiškina, kad nei vienas žmogus nepajėgia pakelti kankinimų ir pagaliau prisipažįsta prie jam net negirdėtų nusikaltimų. Duoda žinių iš kūnomechanikų kursų ir juose išeinamą programą.

Būdingesnę ištrauką vėl darau:

Tas, kuris šaudo

Dienos metu į mirtininkų kameras kartais ateidavo žmogus, užsimetęs ant pečių su NKVD kapitono ženklais karišką milinę. Atsisėdęs ant kėdutės, jis pradeda kalbas su mirtininkais. Jo batų aulai blizga, papurtęs veidas švariai nuskustas. Jo akys landžios... Liepos mėnesio karštos dienos, kameroje tvanku. Žmogus su užmesta ant pečių miline, aiškiai tenoru tardamas kiekvieną žodį sako: "Šalta pas jus, piliečiai mirtininkai!"

Pokalbis tęsiasi... Žmogus nepyksta už taikomus jam priekaištus. Kartą, patalpintas kameron naujokas prasitaria, kad tasai gerasis žmogus gal galėtų jam padėti. Naujokui paaiškina: "Netenka į jį kreiptis. Tai tas, kuris šaudo".

— Iš nagano. Į pakaušį. Tantai čionykštis budelis, NKVD valdybos komendantas Kapranovas...

Kapranovas patrinėja mirtininkams, kad jie prie jo priprastų, jog jiems teksią su juo susitikti... Jis turi "Raudonosios žvaigždės Ordiną"; jo kairioji akis visuomet primerkta. Tai įprasta šaunant į svetimus paukščius.

Bendroje kameroje areštuotieji, buvusieji sargai-palydovai, pasakoja, kaip Kapranovas šaudo:

— Gaila man tamstos, pilieti, bet nieks nepadės. Aš jus viena akimirka be mažiausio skausmo.

Jeį šaudomasis šaukia nenorįs mirti, Kapranovas jį ramina:

— Visi mirsime. Tamsta, pibeti, — šiandien, o aš, gal būt, ryt. Ir nežinia, katras mudvieju laimingesnis...!

Ir štai ką aš jums pasakysiu. Kartu su žodžiu "pasakysiu" Kapranovas šauna...

Kapranovas neslepia, kad jam teko šaudyti moteris ir net vaikus. Jam jų negaila, bet nesą jokio noro šaudomas moteris jaudinti. Vis tik tai moterys. Jų visokios raudos, šauksmai, netenka sąmonės, aš to nemėgstu. Mano reikalas šaudyti, ne kankinti. Kiti tekankina!

Visus daiktus Kapranovas jų vardais vadina: kalėjimą — kadėjimu, kankinimus — kankinimais. Jo filosofija — mirties visuomet reikia bijoti. Jis šį

klausimą "Kūnomechanikos institute dėsto". — Kartą, rašo Boikovas, — teko skaityti SSSR Aukščiausios Tarybos įsaką (ukazą) apie NKVD veikėjų ordiniais apdovanojimą. Jų tarpe buvo ir Kapranovo pavardė, jis buvo apdovanotas "už svarbių valstybinių uždavinių atlikimą". Jokių kitų uždavinių, be šaudymo, jis nevykdė, atseit ordinas teko už budelio darbą. Be "pagrindinių" šaudymo pareigų Kapranovo žinioje buvo net keturių rūšių NKVD sargybų priežiūra...

Mums, mirtininkams, buvo įdomu, kaip Kapranovas iki budelio nužygiavo.

— Pirmosios revoliucijos metais šaudydavau priešus, o dabar šaudau įvairius, tai ir viskas.

— Bendrai, piliečiai-mirtininkai, gyvenimas neįaukus. Nuolat šalu ir ilgiuos. Toks ilgesys, kad nebesijuokiu, kartais noriu būti mirtininku. Šis jo noras greit išsipildė. Kapranovas didžiausios, kad jį pažįstas pats Ježovas. Už tuos prisipažinimus jis gavo kulka į pakaušį (2 t. 72-79 p. p.).

M. Boikovo siurpūs NKVD aprašymai reikalingi papildymo keliais momentais. Iškvietę pas tardytoją Ostroverchovą Boikovą pasitiko Kravcovas, kad dingi Ostroverchovo nebuvo.

— Sėsk! Palauk! Tardytojas tuojau ateis... Mudu su Kravcovu seniai "tu"—artimų santykių nuo konvojierių ir manikiurių pasekmė.

Kravcovas vaikšto po kambarį. Bestebėdamas šią vaikštinę, pamačiau, kad kūnomechanikas beeidamas aplenkia didelį tarakoną, taipgi niekur neskubantį... Kravcovo monotoniška vaikštinė su tarakono aplenkimais erzina M. Boikovą.

Kravcovas sustoja, pagalvoja, ir niūriu balsu atsako:

— Kam jį spausti? Ir jis nori gyventi... Nustebeš ir įpykęs rėkiu jam:

— O žmonės? O aš? Ar mes nenorim gyventi? Tarakono gailies, o mus kankini! Budeli!

— Ne savo valia kankinu! Man įsako! Toks amatas!...

— Ar įsakius tarakoną nuspausi?

— Nuspausiu!...

— Na, tai nuspausk!

— Tu man ne tardytojas! Įsakinėti neturi galios!

Įpykęs Boikovas rėkia Kravcovui: "Kad tave su tavo profesija velniai griebtų!" Iš jo veido dingsta drumzlinas sustingimas, jo lūpos virpa, visa jo būtybė apimta nepaprastos, nesuprantamos baimės.

— Tu nepliausk tokių dalykų... Apie velnius...

— Argi tu tiki velniais? — klausiu nesulaikydamas juoko.

— O kaip mūsų darbe netikėsi? — tyliai nusiraminęs atsako kūnomechanikas.

— Be jų argi tokių profesijų būtų?

— Gal tu ir Dievu netiki?

— Ne! Netikiu!... Taip, jei Dievas būtų, viso to nebūtų!

— Ko nebūtų?

— NKVD, tardymų, kūnomechanikų...

Atėjus Ostroverchovui, šis pokalbis nutrūko.

Esminės išvados iš jo Boikovas nepadare, bet ji štai kokia būtų: išgijus iš žmogaus gėrio simbolio sąvokas, jame pasiliktų kas bloga. Kūnomechaniko Kravcovo susijaudinimą Boikovas aiškino visų enkavedistų nepaprastu prietaringumu.

Buvo parėję 3 mėnesiai, kai Boikovas buvo iškvietas pas tardytoją Ostroverchovą akistatai su to paties laikraščio, kuriame Boikovas dirbo bendradarbiu Benjaminu. Šis, nors 27 metų amžiaus vyras tebuves, atrodė nepaprastai sunykęs ir prazilęs. Benjaminas patvirtino, kad buvo pakvietęs Boikovą no aplenkimais erzina M. Boikovą.

— Nuspausk jį!

į kontrarevoliucininkų, kenkėjų organizaciją: kad sudaręs Piatigorske visam Šiaurės Kaukazui šnipų centrą: kad Boikovas dirbo anglių ir lenkų žvalgyboms. Benjaminas, anot Boikovo, prisipažinęs visais 58-me straipsnyje įvardytais nusikaltimais, išskyrus vieną tarnavimą baltųjų armijoje: mat, 1917 metais jo būta tikslai 10 metų amžiaus. Akistata baigėsi tuo, kad Benjaminas, kurio pavardė knygoje žymima T-vas, staiga pakilo ir ištiesęs į Boikovą subintuotas rankas susijaudinęs sušūko "Mykolai tu suprask! Kitaip negalėjau! Jie išlupo iš manęs prisipažinimą!" (I t. 342-248 p.).

Kadangi ir akistatoje Boikovas neprisipažino, tai netrukus Ostroverchovas jį iškvietė: dienos metu ir pareiškė, kad šį kartą turėsias prisipažinti ir pasirašyti — priešingai iš čia neišeisias.

— Ir vėl atsiskinėji? Tai kvaia! Pagaliau pasirašysi, nes tamstos bendradarbiai seniai prisipažino. Bendroje parodymų byloje trūksta vienos grandies, be kurios negalima apsi-eiti. Tai jūs!

Po užtrukusio pasikalbėjimo Ostroverchovas pašoko iš kėdės, trenkė kumštį į stalą, nesuvaldydamas išrėkė:

— Įsakysiu suimti tavo žmoną ir motiną! Įsakysiu Kravcovui jas tardyti taip, kaip pats buvai taromas. Tu surakintomis rankomis sėdėsi čia pat! Ar nori to?

Aš to nenorėjau. Tardytojas pakiso man lapą popieriaus su šiomis eilutėmis: "Aš, čia pasirašęs prisipažįstu kaltas, dalyvavęs ir aktiškai veikęs kenkėjų-šnipų kontrarevoliucinėje organizacijoje". Kaltinamasai paprašė leisti jam pagalvoti. Jis prisiminė "konvojierio kankias"... Prisiminė ir Kravcovo posakį "Čia... mano kabine te visi visame kame prisipažįsta"...

(Bus daugiau)

Iš Washingtono Paul Bunyon vežamas į New Yorko parodą. Jis nebetilpo į sunkvežimį. Teko galvą padėti tarp galinų kojų. Washingtono gyventojai stebisi, kaip tokio galingo galva galėjo patekti tarp kojų.